

4. Absztrakt algebra

4.1. feladat. Művelet-e ...

- (a) az összeadás a hárommal osztható egész számok halmazán?
- (b) az összeadás a hárommal nem osztható egész számok halmazán?
- (c) az osztás a pozitív egész számok halmazán?
- (d) az összeadás az $\{a + bi \mid a, b \in \mathbb{R}^+\}$ halmazon?
- (e) $x * y = \sqrt{xy}$ a valós számok halmazán?
- (f) $x * y = \sqrt{xy}$ a komplex számok halmazán?
- (g) a metszés az $\{\emptyset, \{1\}, \{2\}, \{3\}, \{1, 2\}, \{1, 3\}\}$ halmazon?

Ez a feladat interaktív formában megtalálható itt:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/regi/dimat2_2020tavasz/algebra/algebra1-muveletek.html

4.2. feladat. Művelet-e ...

- (a) a szorzás a hárommal osztható egész számok halmazán?
- (b) a szorzás a hárommal nem osztható egész számok halmazán?
- (c) az összeadás a $[0, 1]$ intervallumon?
- (d) a szorzás a $[0, 1]$ intervallumon?
- (e) a szorzás az $\{a + bi \mid a, b \in \mathbb{R}^+\}$ halmazon?
- (f) az egyesítés az $\{\emptyset, \{1\}, \{2\}, \{3\}, \{1, 2\}, \{1, 3\}\}$ halmazon?

Ez a feladat interaktív formában megtalálható itt:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/regi/dimat2_2020tavasz/algebra/algebra1-muveletek.html

4.3. feladat. Vizsgáljuk meg a tanult műveleti tulajdonságok (kommutativitás, asszociativitás, zéruselem, egységelem, inverzek, kancellativitás) szempontjából az alábbi műveleteket. (Írjuk fel a művelet táblázatot, ha nincs megadva!)

- (a) az $A = \{a, b, c, d\}$ halmazon a lenti táblázattal definiált $*$ művelet
- (b) az $A = \{a, b, c, d\}$ halmazon a lenti táblázattal definiált $\circ$ művelet
- (c) a $\mathbb{Z}_5$ halmazon a szorzás művelete
- (d) a $\mathcal{P}(\{u, v\})$ halmazon az egyesítés művelete

$*$	a	b	c	d
a	a	b	c	d
b	b	a	c	d
c	c	c	c	c
d	d	d	c	c

$\circ$	a	b	c	d
a	c	a	b	b
b	a	b	c	d
c	b	c	b	a
d	b	d	c	a

Ez a feladat interaktív formában megtalálható itt:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/regi/dimat2_2020tavasz/algebra/algebra1-muveletek.html

4.4. feladat. Vizsgáljuk meg a tanult műveleti tulajdonságok (kommutativitás, asszociativitás, zéruselem, egységelem, inverzek, kancellativitás) szempontjából az alábbi műveleteket. (Ha nincs megadva a művelet táblázat, akkor írjuk fel!)

- (a) az $\{1, -1, i, -i\}$ halmazon a szorzás művelete
- (b) az $\{\text{igaz}, \text{hamis}\}$ halmazon az implikáció művelete
- (c) az $\{1, 2, 3\}$ halmazon az $x \sqcap y = \min\{x, y\}$ művelet
- (d) az $A = \{u, v, w\}$ halmazon a lenti táblázattal definiált $\diamond$ művelet

$\diamond$	u	v	w
u	v	w	u
v	w	u	v
w	u	v	w

Ez a feladat interaktív formában megtalálható itt:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/regi/dimat2_2020tavasz/algebra/algebra1-muveletek.html

4.5. feladat. Vizsgáljuk meg a tanult műveleti tulajdonságok (kommutativitás, asszociativitás, zéruselem, egységelem, inverzek, kancellativitás) szempontjából az alábbi műveleteket.

- (a) az egész számok halmazán értelmezett $a \bullet b = a + b + 23$ művelet
- (b) az egész számok halmazán értelmezett $a \otimes b = b + 2$ művelet
- (c) a valós számok halmazán értelmezett $a \star b = 12 - 3a - 3b + a \cdot b$ művelet

Ez a feladat interaktív formában megtalálható itt:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/regi/dimat2_2020tavasz/algebra/algebra1-muveletek.html

4.6. feladat. Vizsgáljuk meg a tanult műveleti tulajdonságok (kommutativitás, asszociativitás, zéruselem, egységelem, inverzek, kancellativitás) szempontjából az alábbi műveleteket.

- (a) az egész számok halmazán értelmezett $a \oplus b = a$ művelet
- (b) a komplex számok halmazán a kivonás művelete
- (c) a valós számok halmazán értelmezett $a \triangle b = ab - 2(a + b) + 6$ művelet

Ez a feladat interaktív formában megtalálható itt:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/regi/dimat2_2020tavasz/algebra/algebra1-muveletek.html

4.7. feladat. Milyen algebrai struktúrák az alábbiak?

- (a) $(\mathbb{N}; +)$
- (b) $(\mathbb{Z}; +)$
- (c) $(\mathbb{Z}; \cdot)$
- (d) $(\mathbb{Z} \setminus \{0\}; \cdot)$
- (e) $(\mathbb{Z}_5; +)$
- (f) $(\mathbb{Z}_5; \cdot)$
- (g) $(\mathbb{Z}_5 \setminus \{\bar{0}\}; \cdot)$
- (h) $(\mathbb{Z}_5 \setminus \{\bar{0}\}; +)$
- (i) $(\mathbb{R}^{2 \times 2}; +)$
- (j) $(\mathbb{R}^{2 \times 2}; \cdot)$
- (k) $(\mathbb{R}^{2 \times 2} \setminus \{0\}; \cdot)$
- (l) $\text{GL}_2(\mathbb{R}) := (\{A \in \mathbb{R}^{2 \times 2} \mid \det(A) \neq 0\}; \cdot)$

Ez a feladat interaktív formában megtalálható itt:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/regi/dimat2_2020tavasz/algebra/algebra2-strukturak.html

4.8. feladat. Milyen algebrai struktúrák az alábbiak?

- (a) $(\mathbb{Q} \setminus \{0\}; +)$
- (b) $(\mathbb{Q} \setminus \{0\}; \cdot)$
- (c) $(\mathbb{Q}^+; +)$
- (d) $(\mathbb{Q}^+; \cdot)$
- (e) $(\mathbb{Z}^-; +)$
- (f) $(\mathbb{Z}_6 \setminus \{\bar{0}\}; \cdot)$
- (g) $(\mathbb{N}; \cdot)$

Ez a feladat interaktív formában megtalálható itt:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/regi/dimat2_2020tavasz/algebra/algebra2-strukturak.html

4.9. feladat. Milyen algebrai struktúrák az alábbiak?

- (a) $(\{a, b, c, d\}; \circ)$, ahol $\circ$ a lenti táblázattal definiált művelet
- (b) $(\mathcal{P}(\{u, v\}); \cup)$
- (c) $(\{1, -1, i, -i\}; \cdot)$
- (d) $(\{u, v, w\}; \diamond)$, ahol $\diamond$ a lenti táblázattal definiált művelet
- (e) $(\{a, b, c, d\}; *)$, ahol $*$ a lenti táblázattal definiált művelet
- (f) $(\{\text{igaz}, \text{hamis}\}; \rightarrow)$

$\diamond$	u	v	w
u	v	w	u
v	w	u	v
w	u	v	w

$\circ$	a	b	c	d
a	c	a	b	b
b	a	b	c	d
c	b	c	b	a
d	b	d	c	a

$*$	a	b	c	d
a	a	b	c	d
b	b	a	c	d
c	c	c	c	c
d	d	d	c	c

Ez a feladat interaktív formában megtalálható itt:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/regi/dimat2_2020tavasz/algebra/algebra2-strukturak.html

4.10. feladat.

- (a) Milyen algebrai struktúra $(\mathbb{C}; \diamond)$, ahol $a \diamond b = a - b$?
- (b) Milyen algebrai struktúra $(\mathbb{Z}; \bullet)$, ahol $a \bullet b = a + b + 23$?
- (c) Milyen algebrai struktúra $(\mathbb{Z}; \otimes)$, ahol $a \otimes b = b + 2$?
- (d) Milyen algebrai struktúra $(\mathbb{Z}; \oplus)$, ahol $a \oplus b = a$?
- (e) Milyen algebrai struktúra $(\mathbb{Q}; \star)$, ahol $a \star b = 12 - 3a - 3b + a \cdot b$?
- (f) Milyen algebrai struktúra $(\mathbb{Q} \setminus \{3\}; \star)$, ahol $a \star b = 12 - 3a - 3b + a \cdot b$?

Ez a feladat interaktív formában megtalálható itt:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/regi/dimat2_2020tavasz/algebra/algebra2-strukturak.html

4.11. feladat.

- (a) Milyen algebrai struktúra $(\mathbb{R}; \triangle)$, ahol $a \triangle b = ab - 2(a + b) + 6$?
- (b) Milyen algebrai struktúra $(\mathbb{R} \setminus \{2\}; \triangle)$, ahol $a \triangle b = ab - 2(a + b) + 6$?

4.12. feladat. Gyűrűt, illetve testet alkotnak-e az alábbi halmazok a szokásos összeadással és szorzással?

- (a) $\mathbb{Q}$
- (b) $\mathbb{Z}_2, \mathbb{Z}_3, \mathbb{Z}_4, \mathbb{Z}_5, \mathbb{Z}_6$
- (c) $\mathbb{R}^{2 \times 3}$

4.13. feladat. Gyűrűt, illetve testet alkotnak-e az alábbi halmazok a szokásos összeadással és szorzással?

- (a) $\mathbb{C}$
- (b) $\mathbb{R}$
- (c) $\mathbb{Z}$
- (d) $\mathbb{N}$
- (e) $\mathbb{Z}_{10}$
- (f) $\mathbb{Z}_{11}$
- (g) $\mathbb{Z}_{12}$
- (h) $\mathbb{Z}_{13}$
- (i) $\mathbb{R}^{2 \times 2}$

4.14. feladat. Gyűrűt, illetve testet alkot-e $\mathcal{P}(U)$ (az U halmaz hatványhalmaza) a szimmetrikus differencia (mint összeadás) és a metszés (mint szorzás) műveletével?

4.15. feladat. Adjunk meg izomorfizmust az $\mathbb{A}$ és $\mathbb{B}$ grupoidok között.

- (a) $\mathbb{A} = (\{\text{igaz, hamis}\}; \leftrightarrow)$, $\mathbb{B} = (\mathbb{Z}_2; +)$
- (b) $\mathbb{A} = (\{1, -1, i, -i\}; \cdot)$, $\mathbb{B} = (\mathbb{Z}_4; +)$

A feladatban szereplő grupoidok művelet táblázatai interaktív formában megtalálhatóak ebben a „színezőben”:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/dimat2_2023tavasz/szinezoo.html

4.16. feladat. Adjunk meg izomorfizmust az $\mathbb{A}$ és $\mathbb{B}$ grupoidok között.

- (a) $\mathbb{A} = (\{\text{igaz, hamis}\}; \wedge)$, $\mathbb{B} = (\mathbb{Z}_2; \cdot)$
- (b) $\mathbb{A} = (\{-1, 1\}; \cdot)$, $\mathbb{B} = (\mathbb{Z}_2; +)$
- (c) $\mathbb{A} = (\{a, b, c, d\}; *)$, $\mathbb{B} = (\mathbb{Z}_4; \cdot)$
(lásd a művelet táblázatot jobbra)

*	a	b	c	d
a	a	b	c	d
b	b	a	c	d
c	c	c	c	c
d	d	d	c	c

A feladatban szereplő grupoidok művelet táblázatai interaktív formában megtalálhatóak ebben a „színezőben”:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/dimat2_2023tavasz/szinezoo.html

4.17. feladat. Izomorf-e az $\mathbb{A}$ grupoid $\mathbb{B}$ és $\mathbb{C}$ közül valamelyikkel? Ha igen, akkor adjunk meg egy izomorfizmust; ha nem, akkor indokoljuk meg, hogy miért nem.

(a) $\mathbb{A} = (\{\text{igaz, hamis}\}; \rightarrow)$, $\mathbb{B} = (\{0, 1\}; \circ)$ $\mathbb{C} = (\{0, 1\}; *)$

$\circ$	0	1
0	1	1
1	0	1

$*$	0	1
0	0	0
1	0	1

(b) $\mathbb{A} = (\mathcal{P}(\{1, 2\}); \cup)$, $\mathbb{B} = (\{0, 1, 2, 3\}; \oplus)$, $\mathbb{C} = (\{0, 1, 2, 3\}; *)$

$\oplus$	0	1	2	3
0	0	1	3	1
1	1	1	1	1
2	3	1	2	0
3	1	1	0	3

$*$	0	1	2	3
0	0	1	0	1
1	1	1	1	1
2	0	1	2	3
3	1	1	3	3

A feladatban szereplő grupoidok műveletábrázatai interaktív formában megtalálhatóak ebben a „színezőben”:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/dimat2_2023tavasz/szinezoo.html

4.18. feladat. Izomorf-e az $\mathbb{A}$ grupoid $\mathbb{B}$ és $\mathbb{C}$ közül valamelyikkel? Ha igen, akkor adjunk meg egy izomorfizmust; ha nem, akkor indokoljuk meg, hogy miért nem.

(a) $\mathbb{A} = (\{1, 2, 3\}; \min)$, $\mathbb{B} = (\{0, 1, 2\}; \oplus)$, $\mathbb{C} = (\{0, 1, 2\}; *)$

$\oplus$	0	1	2
0	0	1	2
1	1	1	1
2	2	1	2

$*$	0	1	2
0	0	0	0
1	0	1	2
2	0	2	0

(b) $\mathbb{A} = (\{\text{igaz, hamis}\}; \vee)$, $\mathbb{B} = (\{0, 1\}; \diamond)$, $\mathbb{C} = (\{0, 1\}; \otimes)$

$\diamond$	0	1
0	1	0
1	0	0

$\otimes$	0	1
0	0	1
1	1	1

(c) $\mathbb{A} = (\{-1, 0, 1\}; \cdot)$, $\mathbb{B} = (\{0, 1, 2\}; \otimes)$, $\mathbb{C} = (\{0, 1, 2\}; \circ)$

$\otimes$	0	1	2
0	0	1	2
1	1	0	2
2	2	2	2

$\circ$	0	1	2
0	0	0	0
1	0	1	2
2	0	2	0

(d) $\mathbb{A} = (\mathbb{Z}_5^*; \cdot)$, $\mathbb{B} = (\{0, 1, 2, 3\}; \diamond)$, $\mathbb{C} = (\{0, 1, 2, 3\}; \oplus)$

$\diamond$	0	1	2	3
0	0	1	2	3
1	1	2	3	0
2	2	3	0	1
3	3	0	1	2

$\oplus$	0	1	2	3
0	0	1	2	3
1	1	0	3	2
2	2	3	0	1
3	3	2	1	0

A feladatban szereplő grupoidok műveletábrázatai interaktív formában megtalálhatóak ebben a „színezőben”:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/dimat2_2023tavasz/szinezoo.html

4.19. feladat. Határozzuk meg az $(\{a, b, c, d\}; *)$ grupoidban az alábbi részgrupoidokat.

(a) $[c, d] = ?$

(b) $[a, b] = ?$

(c) $[a, d] = ?$

$*$	a	b	c	d
a	a	b	c	b
b	b	b	b	b
c	c	b	c	a
d	d	b	b	a

4.20. feladat. Határozzuk meg az $(\{a, b, c, d\}; *)$ grupoidban az alábbi részgrupoidokat.

- (a) $[a] = ?$
 (b) $[d] = ?$

*	a	b	c	d
a	a	b	c	b
b	b	b	b	b
c	c	b	c	a
d	d	b	b	a

4.21. feladat. Határozzuk meg az $(\{a, b, c, d\}; *)$ grupoidban a $[b]$ részgrupoidot.

*	a	b	c	d
a	a	c	b	d
b	b	c	b	a
c	c	a	c	a
d	d	c	a	d

4.22. feladat. Határozzuk meg az $(\{a, b, c, d\}; *)$ grupoidban az alábbi részgrupoidokat.

- (a) $[a] = ?$
 (b) $[b, c] = ?$
 (c) $[a, d] = ?$
 (d) $[c, d] = ?$

*	a	b	c	d
a	a	c	b	d
b	b	c	b	a
c	c	a	c	a
d	d	c	a	d

4.23. feladat. Határozzuk meg az $(\mathbb{N}; +)$ félcsoporthban az alábbi részfélcsoportokat.

- (a) $[2, 9] = ?$ (b) $[4, 10] = ?$

4.24. feladat. Határozzuk meg az $(\mathbb{N}; +)$ félcsoporthban az alábbi részfélcsoportokat.

- (a) $[2, 5] = ?$ (b) $[3, 5] = ?$

4.25. feladat. Határozzuk meg az $(\mathbb{N}; \cdot)$ félcsoporthban az alábbi részfélcsoportokat.

- (a) $[2, 9] = ?$ (b) $[4, 10] = ?$

4.26. feladat. Határozzuk meg az $(\mathbb{N}; \cdot)$ félcsoporthban az alábbi részfélcsoportokat.

- (a) $[2, 5] = ?$ (b) $[3, 5] = ?$

4.27. feladat. Részcsoportot alkot-e a H halmaz a G csoportban?

- (a) $G = (\mathbb{Z}; +), H = \mathbb{N}_0$ (e) $G = (\mathbb{C} \setminus \{0\}; \cdot), H = \{z \in \mathbb{C} : |z| = 1\}$
 (b) $G = (\mathbb{Z}; +), H = \{a \in \mathbb{Z} : 4 \nmid a\}$ (f) $G = (\mathbb{Z}_{21}; +), H = \mathbb{Z}_{21}^*$
 (c) $G = (\mathbb{Q} \setminus \{0\}; \cdot), H = \mathbb{Q}^-$ (g) $G = (\mathbb{Z}_{15}^*; \cdot), H = \{\overline{1}, \overline{4}, \overline{11}, \overline{14}\}$
 (d) $G = (\mathbb{C}; +), H = \{z \in \mathbb{C} : |z| = 1\}$ (h) $G = (\mathbb{Z}_{21}^*; \cdot), H = \{\overline{1}, \overline{8}, \overline{13}, \overline{20}\}$

4.28. feladat. Részcsoportot alkot-e a H halmaz a G csoportban?

- (a) $G = (\mathbb{Z}; +), H = \{a \in \mathbb{Z} : 4 \nmid a\}$ (e) $G = (\mathbb{C} \setminus \{0\}; \cdot), H = \{ib : b \in \mathbb{R} \setminus \{0\}\}$
 (b) $G = (\mathbb{Q}; +), H = \mathbb{Q}^+$ (f) $G = (\mathbb{Z}_{10}; +), H = \mathbb{Z}_{10} \setminus \{\overline{0}\}$
 (c) $G = (\mathbb{Q} \setminus \{0\}; \cdot), H = \mathbb{Q}^+$ (g) $G = (\mathbb{Z}_{15}; +), H = \{\overline{0}, \overline{3}, \overline{6}, \overline{9}, \overline{12}\}$
 (d) $G = (\mathbb{C}; +), H = \{ib : b \in \mathbb{R}\}$ (h) $G = (\mathbb{Z}_{15}; +), H = \{\overline{1}, \overline{4}, \overline{11}, \overline{14}\}$

4.29. feladat. Határozzuk meg a G csoportban a B halmaz által generált részcsoportot.

- (a) $G = (\mathbb{Z}; +), B = \{6, 10\}$ (e) $G = (\mathbb{Z}_{15}; +), B = \{\overline{6}, \overline{10}\}$
 (b) $G = (\mathbb{Z}; +), B = \{25, 65\}$ (f) $G = (\mathbb{Z}_{16}; +), B = \{\overline{25}, \overline{65}\}$
 (c) $G = (\mathbb{Z}_{15}; +), B = \{\overline{2}\}$ (g) $G = (\mathbb{C}; +), B = \{1, i\}$
 (d) $G = (\mathbb{Z}_{14}; +), B = \{\overline{6}, \overline{10}\}$ (h) $G = (\mathbb{Z}_{15}^*; \cdot), B = \{\overline{2}\}$

4.30. feladat. Határozzuk meg a G csoportban a B halmaz által generált részcsoportot.

- (a) $G = (\mathbb{Z}; +)$, $B = \{10, 14\}$ (j) $G = (\mathbb{Z}; +)$, $B = \{2, 9\}$
 (b) $G = (\mathbb{Z}_{14}; +)$, $B = \{\overline{10}, \overline{14}\}$ (k) $G = (\mathbb{Z}; +)$, $B = \{6, 10, 15\}$
 (c) $G = (\mathbb{Z}_{15}; +)$, $B = \{\overline{10}, \overline{14}\}$ (l) $G = (\mathbb{Z}_{14}; +)$, $B = \{\overline{4}\}$
 (d) $G = (\mathbb{Z}; +)$, $B = \{30, 42, 105\}$ (m) $G = (\mathbb{Z}_{15}; +)$, $B = \{\overline{10}\}$
 (e) $G = (\mathbb{Z}_{21}; +)$, $B = \{\overline{30}, \overline{42}, \overline{105}\}$ (n) $G = (\mathbb{Z}_{16}; +)$, $B = \{\overline{5}\}$
 (f) $G = (\mathbb{Z}_7^*; \cdot)$, $B = \{\overline{2}\}$ (o) $G = (\mathbb{Z}_{21}; +)$, $B = \{\overline{3}\}$
 (g) $G = (\mathbb{Z}_{21}^*; \cdot)$, $B = \{\overline{8}, \overline{13}\}$ (p) $G = (\mathbb{C} \setminus \{0\}; \cdot)$, $B = \{\frac{1}{2}, \frac{1}{3}\}$
 (h) $G = (\mathbb{C} \setminus \{0\}; \cdot)$, $B = \{1, i\}$ (q) $G = (\mathbb{Z}_7^*; \cdot)$, $B = \{\overline{3}\}$
 (i) $G = (\mathbb{C}; +)$, $B = \{\frac{1}{2}, \frac{1}{3}\}$ (r) $G = (\mathbb{Z}_{15}^*; \cdot)$, $B = \{\overline{4}\}$

■ **4.31. feladat.** Határozzuk meg a G csoportban az a elem rendjét.

- (a) $G = (\mathbb{Z}_{20}; +)$, $a = \overline{5}$ (g) $G = (\mathbb{R} \setminus \{0\}; \cdot)$, $a = 2$
 (b) $G = (\mathbb{Z}_{20}; +)$, $a = \overline{6}$ (h) $G = (\mathbb{C}; +)$, $a = i$
 (c) $G = (\mathbb{Z}_{20}; +)$, $a = \overline{7}$ (i) $G = (\mathbb{C} \setminus \{0\}; \cdot)$, $a = i$
 (d) $G = (\mathbb{Z}_{20}; +)$, $a = \overline{8}$ (j) $G = (\mathbb{Z}_7^*; \cdot)$, $a = \overline{2}$
 (e) $G = (\mathbb{Z}_{21}; +)$, $a = \overline{6}$ (k) $G = (\mathbb{Z}_7^*; \cdot)$, $a = \overline{3}$
 (f) $G = (\mathbb{R}; +)$, $a = 2$ (l) $G = (\mathbb{Z}_{13}^*; \cdot)$, $a = \overline{5}$

4.32. feladat. Határozzuk meg a G csoportban az a elem rendjét.

- (a) $G = (\mathbb{Z}_{21}; +)$, $a = \overline{6}$ (h) $G = (\mathbb{Z}_{20}^*; \cdot)$, $a = \overline{7}$
 (b) $G = (\mathbb{Z}_{21}; +)$, $a = \overline{7}$ (i) $G = (\mathbb{Z}_{30}; +)$, $a = \overline{18}$
 (c) $G = (\mathbb{Z}_{21}; +)$, $a = \overline{8}$ (j) $G = (\mathbb{Z}_{30}; +)$, $a = \overline{19}$
 (d) $G = (\mathbb{Z}_{21}; +)$, $a = \overline{9}$ (k) $G = (\mathbb{Z}_{30}; +)$, $a = \overline{20}$
 (e) $G = (\mathbb{R}; +)$, $a = -1$ (l) $G = (\mathbb{Z}_{30}; +)$, $a = \overline{21}$
 (f) $G = (\mathbb{R} \setminus \{0\}; \cdot)$, $a = -1$ (m) $G = (\mathbb{Z}_{30}; +)$, $a = \overline{22}$
 (g) $G = (\mathbb{Z}_{21}^*; \cdot)$, $a = \overline{4}$ (n) $G = (\mathbb{Z}_{15}^*; \cdot)$, $a = \overline{11}$

■ **4.33. feladat.** Kompatibilis osztályozása-e $\mathcal{C}$ az alábbi grupoidnak? Ha igen, írjuk fel a hozzá tartozó faktoralgebra műveletábrázatát.

(a) $\mathcal{C} = \{\{a, b\}, \{c, d\}, \{e\}\}$	*	a	b	c	d	e
(b) $\mathcal{C} = \{\{a\}, \{b, c, d, e\}\}$	a	c	b	c	c	e
(c) $\mathcal{C} = \{\{a, c\}, \{b, e\}, \{d\}\}$	b	a	c	c	e	c
	c	a	e	c	c	e
	d	a	d	c	d	d
	e	a	c	c	e	c

A műveletábrázat interaktív formában megtalálható ebben a „színezőben”:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/dimat2_2023tavasz/szinez.html

4.34. feladat. Kompatibilis osztályozása-e $\mathcal{C}$ az alábbi grupoidnak? Ha igen, írjuk fel a hozzá tartozó faktoralgebra műveletábrázatát.

(a) $\mathcal{C} = \{\{a, b, c, e\}, \{d\}\}$	*	a	b	c	d	e
(b) $\mathcal{C} = \{\{a\}, \{b\}, \{c, d, e\}\}$	a	c	b	c	c	e
(c) $\mathcal{C} = \{\{a, c, d, e\}, \{b\}\}$	b	a	c	c	e	c
(d) $\mathcal{C} = \{\{a\}, \{b, e\}, \{c\}, \{d\}\}$	c	a	e	c	c	e
	d	a	d	c	d	d
	e	a	c	c	e	c

A műveletábrázat interaktív formában megtalálható ebben a „színezőben”:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/dimat2_2023tavasz/szinez.html

4.35. feladat. Kompatibilis osztályozása-e $\mathcal{C}$ az alábbi grupoidnak? Ha igen, írjuk fel a hozzá tartozó faktoralgebra művelettáblázatát.

(a) $\mathcal{C} = \{\{a, c\}, \{b\}, \{d\}\}$	*	a	b	c	d
(b) $\mathcal{C} = \{\{a, b\}, \{c\}, \{d\}\}$	a	a	b	c	d
	b	c	d	a	b
	c	a	b	c	d
	d	c	d	a	b

A művelettáblázat interaktív formában megtalálható ebben a „színezőben”:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/dimat2_2023tavasz/szinezo.html

4.36. feladat. Kompatibilis osztályozása-e $\mathcal{C}$ az alábbi grupoidnak? Ha igen, írjuk fel a hozzá tartozó faktoralgebra művelettáblázatát.

(a) $\mathcal{C} = \{\{a, c\}, \{b, d\}\}$	*	a	b	c	d
(b) $\mathcal{C} = \{\{a\}, \{c\}, \{b, d\}\}$	a	a	b	c	d
(c) $\mathcal{C} = \{\{a\}, \{b, c, d\}\}$	b	c	d	a	b
(d) $\mathcal{C} = \{\{a, b, c, d\}\}$	c	a	b	c	d
(e) $\mathcal{C} = \{\{a\}, \{b\}, \{c\}, \{d\}\}$	d	c	d	a	b

A művelettáblázat interaktív formában megtalálható ebben a „színezőben”:

http://www.math.u-szeged.hu/~twaldha/tanitas/dimat2_2023tavasz/szinezo.html

★ 4.37. feladat. Definiáljuk a valós számok halmazán a $\sim$ relációt a következőképpen: $a \sim b \iff \operatorname{sgn} a = \operatorname{sgn} b$. Kongruenciája-e $\sim$ a reláció az alábbi grupoidoknak? Ha igen, írjuk fel a faktorgrupoid művelettáblázatát.

(a) $(\mathbb{R}; +)$

(b) $(\mathbb{R}; \cdot)$

★ 4.38. feladat. Tekintsük a természetes számok halmazán a következő osztályozást:

$$\mathcal{C} = \{\{\text{hárommal osztható számok}\}, \{\text{hárommal nem osztható számok}\}\}.$$

Kompatibilis osztályozása-e $\mathcal{C}$ az alábbi grupoidoknak? Ha igen, írjuk fel a megfelelő faktorgrupoid művelettáblázatát.

(a) $(\mathbb{N}; +)$

(b) $(\mathbb{N}; \cdot)$

4.39. feladat. Homomorfizmusok-e az alábbi leképezések?

(a) $\varphi: (\mathbb{R}^+; \cdot) \rightarrow (\mathbb{R}; +), x \mapsto \log x$

(e) $\varphi: (\mathbb{R}^{n \times n}; \cdot) \rightarrow (\mathbb{R}; \cdot), M \mapsto \det M$

(b) $\varphi: (\mathbb{C}; +, \cdot) \rightarrow (\mathbb{C}; +, \cdot), z \mapsto \bar{z}$

(f) $\varphi: (C[0, 1]; +) \rightarrow (\mathbb{R}; +), f \mapsto \int_0^1 f(x) dx$

(c) $\varphi: (\mathbb{C}; +) \rightarrow (\mathbb{R}; +), z \mapsto \operatorname{Re} z$

(g) $\varphi: (\mathbb{Z}; +, \cdot) \rightarrow (\mathbb{Z}; +, \cdot), x \mapsto 2x$

(d) $\varphi: (\mathbb{C}; \cdot) \rightarrow (\mathbb{R}; \cdot), z \mapsto \operatorname{Re} z$

(h) $\varphi: (\mathbb{R}; +) \rightarrow (\mathbb{R}; +), x \mapsto x^2$

4.40. feladat. Homomorfizmusok-e az alábbi leképezések?

(a) $\varphi: (\mathbb{R}^+; +, \cdot) \rightarrow (\mathbb{R}^+; +, \cdot), x \mapsto 1/x$

(b) $\varphi: (\mathbb{Z}_2; +, \cdot) \rightarrow (\mathbb{Z}_2; +, \cdot), x \mapsto x^2$

(c) $\varphi: (\mathbb{Z}_3; +, \cdot) \rightarrow (\mathbb{Z}_3; +, \cdot), x \mapsto x^2$

(d) $\varphi: (\mathcal{P}(U); \cap) \rightarrow (\mathcal{P}(U); \cup), H \mapsto \overline{H}$, ahol U nemüres halmaz

(e) $(\mathcal{P}(\mathbb{N}); \cup, \cap) \rightarrow (\mathcal{P}(\mathbb{N}); \cup, \cap), H \mapsto \{1, 2, 3\} \cup H$

(f) $(K; +, \cdot) \rightarrow (\mathbb{R}; +, \cdot), \{a_n\} \mapsto \lim_{n \rightarrow \infty} a_n$, ahol K a konvergens valós számsorozatok halmaza